

KYSY, KOHTAA JA KUUNTELE
- Opas seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan
ennaltaehkäisyyn nuorisotyössä

ISBN 978-952-7094-46-4

1. painos (sid.)

Teoksen nimi: Kysy, kohtaa ja kuuntele - Opas seksuaalisen
houkuttelun ja seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisyyn
nuorisotyössä

Tekijät: Merja-Maaria Oinas, Mika Pietilä & Venla Tuohino
(toim.)

Kuvat: Petteri Löppönen (s. 53, 81, 83 ja 91)

Julkaisija: Koordinaatti, Oulun kaupunki

Vuosi: 2020

Graafinen suunnittelu ja taitto: Tiina Haataja,
Painatuspalvelut, Monetra Oulu Oy

Paino: Grano Oy

Kustantaja ja kustannuspaikka: Koordinaatti, Oulun kaupunki

Koordinaatti

OULU

Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Mika Pietilä

1.1 Valmistautumalla voit tukea, puuttua ja vaikuttaa

Grooming eli lasten ja nuorten houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin on ilmiö, joka näkyy kasvavassa määrin yhteiskunnassamme. Ilmiö näkyy myös nuorisotyöntekijöiden arjessa. Groomingin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy nuorisotyössä -hankkeen alkaessa selvitettiin nuorisotyön ammattilaisten ja vapaaehtoisten osaamistarpeita sekä toiveita menetelmistä ja koulutussisällöistä kesä-elokuussa 2019. Kyselyyn vastanneista 60 % (n=456) kertoo, että on työssään kohdannut lapsen tai nuoren, joka on joutunut seksuaalisen houkuttelun tai väkivallan kohteeksi. Samassa kyselyssä selvisi, että nuorisotyössä tarvitaan edelleen lisää tietoa seksuaalisesta houkuttelusta: miten ottaa aihe puheeksi lasten ja nuorten kanssa sekä miten tunnistaa erityisessä riskissä olevat lapset ja nuoret.

Hankkeen tavoitteiden ja nuorisotyöntekijöiden ilmaisemien tarpeiden mukaisesti olemme jalkautuneet kouluttamaan ympäri Suomea ja verkkoon. Aluehallintovirastojen ja yhteistyökumppaneidemme kanssa yhteistyössä järjestämissämme koulutuksissa olemme vahvistaneet nuorisotyöntekijöiden osaamista digitaalisessa mediassa sekä kasvokkain tapahtuvan lasten ja nuorten seksuaalisen houkuttelun vastaisessa työssä ja toiminnassa. Olemme kohdanneet koulutuksissa kuluneen vuoden aikana lähes 800 nuorten parissa toimivaa ammattilaista ja vapaaehtoista. Koulutusten lisäksi hankkeen tuottamaan sisältöön on voinut tutustua verkkosivuilla, somessa, podcasteina ja videotallenteina.

Tähän nuorisotyön ammattilaisille ja vapaaehtoisille suunnattuun oppaaseen tiivistyy monella tapaa Groomingin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy nuorisotyössä -hankkeen koulutuksissa läpikäytyt aiheet: mitä on grooming, kuinka ottaa aihe ja ilmiö puheeksi nuorten kanssa,

miten toimia turvallisesti digitaalisissa toimintaympäristöissä ja millaisia menetelmiä löytyy nuorisotyössä käytettäväksi aiheesta puhuttaessa. Tämän oppaan tavoitteena on toimia ennen kaikkea virikkeenä ja tietoaaineistona nuorisotyössä toimiville. Vinkkaamme, miten seksuaalista houkuttelua ja seksuaaliväkivaltaa voidaan nostaa esille kaikessa siinä moninaisessa jo olemassa olevassa nuorisotyön toiminnassa.

Nuorisotyössä lapsia ja nuoria kohdataan erilaisissa toimintaympäristöissä niin kasvokkain kuin verkossa. Nuorisotyön ammattilaiset ja vapaaehtoiset ovat usein niitä aikuisia, joille kerrotaan ikävistä ja mieltä painavista asioista sekä kokemuksista. On luonnollista, että myös seksuaaliseen houkutteluun ja seksuaaliväkivaltaan liittyvät aiheet voivat nousta esille. Toi-

”Nuorisotyön ammattilaiset ja vapaaehtoiset ovat usein niitä aikuisia, joille kerrotaan ikävistä ja mieltä painavista asioista sekä kokemuksista.”

vomme, että tämä opas antaa nuorisotyössä toimiville tietoa ja välineitä tarttua, puuttua ja vaikuttaa tähän ilmiöön ennaltaehkäisevästi. Tämän oppaan artikkeleissa lapsella viitataan lain mukaan alaikäisiin, alle 18-vuotiaisiin.

Vuoden kestänyt Groomingin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy nuorisotyössä -hanke rakentui tiiviille yhteistyölle. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa hanketta koordinoi Koordinaatti. Yhteistyökumppaneina hankkeessa toimivat Pelastakaa Lapset ry, Mannerhei-

min Lastensuojeluliitto ry, Rikosuhripäivystys (RIKU), Nuorten Exit (Exit – pois prostituutiosta ry), Loisto settlementti ry sekä Helsingin kaupunki ja Oulun kaupunki. Yhteistyökumppaneiden asiantuntijuutta ja osaamista seksuaalisen houkuttelun tunnistamisessa ja ennaltaehkäisyssä hyödynnettiin niin koulutuksissa kuin tässä oppaassa. Haluamme kiittää kaikkia yhteistyökumppaneitamme jaetusta asiantuntijuudesta sekä sitoutumisesta hankkeen työhön.

Hanke on päättymäisillään, kun tämä opas julkaistaan. Rohkaisemme teitä päivittämään ja vahvistamaan omaa osaamistanne seksuaalisen houkuttelun ja seksuaaliväkivallan suhteen. Seksuaaliväkivalta voi olla yksi syy nuoren oireiluun ja muuttuneeseen käytökseen. Uskalla siis rohkeasti kysyä nuorelta mahdollisista seksuaaliväkivallan kokemuksista. Kysymällä annat nuorelle luvan puhua. Nuori ei mene rikki kysymisestä.

Seksuaalinen houkuttelu on maailmanlaajuinen ilmiö, joka muuttuu ja muuntuu koko ajan. Koordinaatti jatkaa työtä somehoukuttelun ennaltaehkäisemiseksi osana Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskuksen toimintaa. Tuotamme jatkossa tietoa verkostomaisessa yhteistyössä muun muassa eri ministeriöiden ja toimijoiden kesken.

Oulussa 25.5.2020
Mika Pietilä, projektipäällikkö